

خیلواکی

استقلال

www.esteqlaal.net

داکتر عبدالرحمن زمانی

۱۳ جون، ۲۰۲۲

نمونه هایی از حمایت همه جانبه انگلیس ها از رژیم خاندانی در دوران جنگ دوم جهانی (از لابلای اسناد آرشیف انگلستان)

به تاسی از پالیسی مخفی نگهداشتن مناسبات رژیم خاندانی نادرشاه و اطمینان قاطع انگلیس ها از بقای رژیم حاکم در افغانستان، درینجا به چند نمونه از اسناد آرشیف انگلستان اشاره میکنیم که حاکی از همکاری ها و اقدامات گسترده حمایت انگلیس ها در زمینه های مختلف استخباراتی، سیاسی و نظامی میباشد.

سند اول: دستگیری مخالفین رژیم خاندانی در هند بریتانوی:

سفیر انگلستان در تلگرام سریع شماره ۴۶۱ مؤرخ ۲۹ ماه اگست ۱۹۳۹ مینویسد که اگر غلام احمد خان [پسر والی علی احمد خان - زمانی] در هند دیده شود، دولت افغانستان خواستار دستگیری اش میباشد. وی و برادرش فضل احمد به تازگی از کابل ناپدید شده اند و گمان می رود که به همراهی سید عبدالله چنداول با یک موتر فورد سیاه رنگ به رانندگی رحمت الله جاجی [یک عضو خانواده سربلند خان جاجی - زمانی] از طریق تورخم به هند می روند. آنها همچنین ممکن است سعی کنند از مسیرهای غیرمجاز وارد هند شوند.

به نظر می رسد که آنها با محمد کریم ارتباط دارند، کسی که در توطئه ای علیه دولت فعلی دستگیر شده است. همچنین گمان می رود که آنها با افغان های [هوادر غازی امان الله خان] که اکنون در تیرا اند و با خوشحال خان ارتباط داشته باشند.»

سفیر درین تلگرامش همچنان به چند فقره از راپورهای آتشه نظامی سفارت انگلیس در کابل حواله داده است که به تاریخ های چهارم و ۲۶ ماه اگست فرستاده شده اند. سفیر همچنان از پیشنهاد

هاشم خان یاد آور میشود که آنها ممکن است تلاش کنند از حساب های پدرشان در بانک های هند پول بردارند. (تلگرام شماره ۴۶۱ مؤرخ ۲۹ ماه اگست ۱۹۳۹ سفیر انگلیس در کابل).

سند دوم : آمادگی علیه لشکر افریدی های تیراه:

در تلگرام دفتر خارجه هند بریتانوی به سفیر انگلیس در کابل اطلاع داده میشود که «حکومت هند همچنان از تمام اقداماتی استفاده میکند که گروه طرفدار حکومت افغانستان در "تیراه" را [به مقابل گروه طرفدار غازی امان الله خان - زمانی] تقویت نماید. حکومت هند بریتانوی همچنان از حکومت افغانستان میخواهد تا خودشان هم [پوسته های نظامی] "دگه" و "کهی" را تقویت نموده و در صورتی که لشکر از خط دیورند گذشته وارد ننگرهار شود، آمادگی عملیات هوایی را داشته باشد».

در پاراگراف دوم این تلگرام آمده است «چنانچه شما میدانید دو پسر دیگر علی احمد جان تا این اواخر در آلمان بودند، شواهد بیشتری وجود دارند که تاسیس یک مرکز هواداران امان الله خان در "تیراه" شاید به تحریک دشمنان ما و شاید ایتالیای ها بوده و آغاز کمپاین برانداختن سلطه یحیی خیل و برهم زدن اوضاع قبایل سرحد باشد».

درین تلگرام حکومت هند بریتانوی ، همچنان نگرانی عمیق خود را راجع به اختلافات درونی آل یحیی و فرار ظاهری شاه محمود خان ، برادر هاشم خان، اظهار داشته است.

در تلگرام علاوه شده است که «خرسند خواهیم شد بدانیم که آیا حکومت افغانستان قادر خواهد شد تا شبیه به حکومت ایران یک اعلامیه رسمی را بنشر بسپارد. در آن اعلامیه از تصمیم اعلان بیطرفی حکومت ایران اطلاع داده شده و ضمیمه مکتوبی به تمام اتباع خارجی مقیم ایران خبر داده شده بود تا بدون در نظر داشت مقام شان باید شدیداً بیطرفی ایران را رعایت نموده و از هر اقدام خلاف این بیطرفی خودداری کنند.» (تلگرام شماره ۲۵۷ مؤرخ ۷ سپتمبر ۱۹۳۹ به سفیر انگلیس در کابل).

سند سوم: تقاضای عملیات شدید و فوری نظامی انگلیس ها و عواقب احتمال قیام عمومی در مشرقی درین تلگرام فوری سفیر انگلیس در کابل میخوانید که «صدراعظم [هاشم خان] عصر امروز اظهار داشت که لشکر افریدی ها در نکات آتی از سرحد عبور نمودند:

(الف) کوتل "تبی" نزدیک "خیبر"، (ب) "پیخه" جائیکه جنگ بین دو جناح ادامه دارد و (ج) به استقامت "ده بالا" در نزدیکی "پاراچنار" جائیکه لشکر در آن از دو استقامت پیشروی میکنند.

صدراعظم شدیداً نگران است که چرا ظاهراً هیچ اقدامی در آنطرف خط برای توقف و یا پس گشتاندن آنها صورت نگرفته است. او بسیار ترس داشت که اگر حکومت هند بریتانوی دست به

اقدامات فوری و خیلی شدید نزنند، تاثیر آن در ولایت مشرقی فاجعه بار خواهد بود. او بصورت خاص تقاضا دارد به شینواری ها دستور مخالفت با قوای مخاصم داده شود. او همچنان نشاندهی کرد که عملیات عاجل از انتشار چنین اعمال به مهند و قبایل دیگر هر دو سمت سرحد جلوگیری خواهد کرد.

من تا حال از هیچ نوع عملیات نظامی از طرف مقامات ایالت سرحدی شمال غربی کدام اطلاعی ندارم. از معلومات راجع به اوضاع ممنون خواهم شد و از حکومت هند بریتانوی میپرسم که آیا در شرایط موجود، خطر جنگ با افریدی ها را نسبت به خطر شدید سقوط این حکومت [خاندانی] ترجیح نمیدهند که در نتیجه قیام عمومی در ولایت مشرقی متصور است. (تلگرام فوری شماره ۵۱۱ مورخ ۸ ماه سپتمبر سال ۱۹۳۹ سفیر انگلیس در کابل).

منابع:

آرشیف انگلستان، مجموعه تهدید شورش توسط حامیان امان الله پادشاه سابق در افغانستان و شورش های قبایل مختلف در سال ۱۹۳۹:

1 - تلگرام شماره ۴۶۱ مورخ ۲۹ ماه اگست ۱۹۳۹ سفیر، کابل به دفتر خارجه در شیمله (پایتخت تابستانی هند بریتانوی)

2 - تلگرام شماره ۲۵۷ مورخ ۷ سپتمبر ۱۹۳۹ به سفیر انگلیس در کابل

3 - تلگرام فوری شماره ۵۱۱ مورخ ۸ ماه سپتمبر سال ۱۹۳۹ سفیر انگلیس در کابل

(پایان)